

Leto XVIII. Stev. 169
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska BORBA PRAVICA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

IZJAVA DR. ALESA BEBLERJA O POLOZAJU V TRSTU

Kondominij bi bila rešitev za tržaško vprašanje

»Obisk, ki sem ga napravil v Trstu skupno s podpredsednikom Izvršnega sveta Slovenije dr. Marjanom Brecljem, članom Izvršnega sveta Slovenije Vido Tomšič, državnim svetnikom Stanislavom Kopčekom, državnim tajnikom za narodno gospodarstvo Hrvaške Marjanom Cetiničem in svetnikom Brankom Zlataričem je bil nedvomno koristen in poučen za nas vse«, je izjavil diplomatskemu sodelavcu Jugopressa dr. Aleša Beblerja, državni podtajnik za zunanje zadeve.

Dr. Bebler je nadalje dejal, da so se jugoslovanski predstavniki podrobneje seznanili s tržaškimi vprašanji s tem, da so imeli številne razgovore s političnimi in gospodarskimi krogi v mestu in coni A sploh.

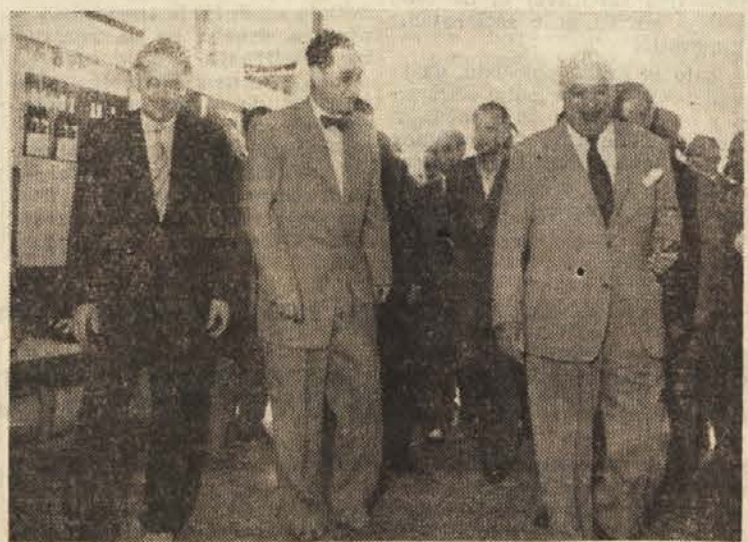
»Mene osebno, je poudaril dr. Bebler, je ob tej priložnosti najbolj presenetilo, kako velik je kontrast med gradbeno delavnostjo in aktivnostjo tržaškega pristanišča. Pristanišče, ki je samo po sebi največje tržaško gospodarsko podjetje, je mrtvo in prazno. Med tridnevnim obiskom v Trstu nismo opazili v pristanišču nobene trgovske ladje. Toda na vseh straneh mesta grade nove stanovanjske bloke in različna druga poslopja. Ta kontrast je po našem mnenju posledica tega, ker

gospodarske stike Trsta z njegovim naravnim zaledjem po eni strani umetno ovirajo, po drugi strani pa, da iz popolnoma političnih razlogov pošiljajo denar za to območje, očitno v zvezi s politiko raznarodovanja in umetnega povezovanja Trsta z Italijo.«

Potem je dr. Bebler poudaril, da so pri umetnem trganju vezi s Trstom in njegovim naravnim zaledjem uporabljali zlasti dve sredstvi. Odklanjali so prošnje Jugoslavije za uvozne in izvozne olajšave in menjali režim svobodnega pristanišča, ki postaja vedno

manj svobodno. To škodi celotnemu tržaškemu zaledju, oziroma tudi državam kakor je Avstrija.

»Jugoslavija, je poudaril dr. Bebler, se ne more sprijazniti s takšnim stanjem in si bo nedvomno prizadevala, da bi ga spremenila, tako zaradi lastnih koristi kakor tudi zaradi tržaškega prebivalstva. Zaradi sedanjega položaja, ki se zrcali v hromitvi njegovega pristanišča, v brezposelnosti znatnega dela mestne industrije, zlasti največjega metalurškega podjetja »Ilva« in strojne tovarne, sodimo, da je kondominij rešitev za tržaško gospodarstvo. Bil bi najboljša zagotovilo, da se bo današnje umetno ustvarjeno stanje spremenilo in da bo Trst znova svobodno, tako da bo mogel svoje gospodarstvo usmeriti tja, kamor edino more in mora, namreč na svoje naravno zaledje.«

Dr. Aleš Bebler s šefom gospodarske delegacije FLRJ v Trstu prof. Zemljakom (levo) in predsednikom tržaškega velesojma ing. Sospistom

Demokratsko prebivalstvo cone A pozdravlja obisk visokih jugoslovanskih državnih

Trst, 3. julija. — Obisk državnega podtajnika za zunanje zadeve FLRJ dr. Beblerja in drugih visokih jugoslovanskih gostov v Trstu je povzročil veliko zanimanje

Tržaški tisk o tiskovni konferenci tov. Beblerja

Trst, 3. julija. (Tanjug.) Tržaška lista »Primorski dnevniki« in »Corriere di Trieste« objavljata danes obširni poročili s tiskovne konference, ki sta jo imela včeraj v Trstu dr. Aleš Bebler in svetnik v državnem tajništvu za zunanje zadeve Kopček. »Primorski dnevniki« piše, da je obisk jugoslovanskih gostov velikega pomena za ugotovitev gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in anglo-ameriško cono STO. Casopis razen tega poudarja, da je obisk posebnega pomena za tržaške Slovence, ki so gostom razložili težke razmere, v katerih žive.

Neodvisni list »Corriere di Trieste« poudarja želje Jugoslavije, da razširi izmenjavo dobrin s cono A STO. Casopis piše, da bi lahko Jugoslavija in cona A izmenjali mesečno za 200 milijonov lir blaga in da bi lahko jugoslovanska industrija prevzela vse proizvedene količine koksja v tržaški železarni »Ilva«, jugoslovanske ladjedelnice pa bi lahko kupovale v Trstu motorje za svoje ladje.

SEDMI SESTANEK ROBERTSON - SING MAN RI

Seul, 3. julija. — Danes je bil sedmi sestanek med Eisenhoyerjem odposlancem Walterjem Robertsonom in južnokorejskim predsednikom Sing Man Rijem. Po sestanku niso izdali nikakega uradnega sporočila, le Robertson je na kratko izjavil novinarjem, da se bo s Sing Man Rijem sestel.

Poročili iz ameriških virov je južnokorejski predsednik že precej popustil in pristal na nekaj točk washingtonskega odposlanca.

Agencija UP poroča, da je Robertson zavzel odločno stališče ob davišnjem srečanju s predsednikom Južne Koreje Sing Man Rijem in mu je dal jasno vedeti, da bo Združeno poveljstvo sklenilo premirje z Južno Korejo ali brez nje.

Robertson je na davišnjem sestanku izročil Riju pismeni odgovor na včerajšnje pismo, v katerem je predsednik Južne Koreje poudarjal, da ni spremenil svojega stališča, odkar je začel

nimanje Tržačanov, predvsem pa Slovencev v britansko-ameriški coni STO. Med njihovim kratkim bivanjem so jih obiskale različne skupine Slovencev, ki so jim žele dobrodoščilo, hkrati pa so jih podrobneje seznanile s težavnim položajem, v kakršnem so Slovenci v coni A zaradi številnih diskriminacij proti njim. Demokratsko prebivalstvo Trsta je pristrčno pozdravilo obisk jugoslovanskih gostov in ocenilo zelo pozitivno njegov pomen.

Zanimanje Jugoslavije za gospodarstvo življenja Trsta se je pokazalo tudi na včerajšnji tiskovni konferenci, na kateri sta dr. Aleš Bebler in Stanislav Kopček, ko sta odgovarjala na vpra-

Iredentistični izgredi v tržaškem občinskem svetu zaradi obiska jugoslovanskih gostov

Trst, 3. julija. (Tanjug.) Demokristjani, fašisti, republikanci in tržaški Saragatovci s predsednikom občinskega sveta Bartolijem na čelu so sinoči v občinskem svetu Trsta organizirali protijugoslovanske izpade in demonstracije in označili obisk državnega podtajnika za zunanje zadeve dr. Beblerja v Trstu za »izzivanje«. Demokristjan Bartoli je napadel Zavezniško voja-

ško upravo, ker je »dovolila« obisk dr. Beblerju, kar je po njegovih besedah »izzivanje italijanske Trstae.

Sinočnja protijugoslovanska izpade je začel demokristjanski svetnik in vodja Katoliške akcije Stopper, ki je protestiral, da so predstavniki različnih organizacij tržaških Slovencev obiskali dr. Beblerja in druge goste iz Jugoslavije ter jim razložili dejstva o preganjanju Slovencev v coni A STO.

Pridružili so se mu tudi fašistični in republikanski predstavniki. Skupina predstavnikov Saragatove »Socialistične stranke Julijske krajine« je ploskala ob protijugoslovanskih šovinističnih izpadih iredentističnih svetnikov. Ko sta svetnik Slovensko-italijanske ljudske fronte dr. Dekleva in svetnik Slovenske demokratske zveze dr. Agneletto zahtevala besedo, jima predsednik sveta Bartoli ni dovolil govoriti.

šanja domačih in tujih novinarjev, opozorila na velike možnosti in gospodarsko korist za Trst in za Jugoslavijo, če bi se razvila široka in neovirana medsebojna izmenjava blaga.

Zaradi pristrčnega sprejema, ki so ga doživeli jugoslovanski gostje v Trstu, so italijanski aneksionisti povzročili nove šovinistične protijugoslovanske izpade.

Ta dogodek še jasneje pojasnjuje položaj, v katerem so danes Slovenci v britansko-ameriški coni, predvsem pa kaže, kako brezmejen je šovinizem tržaških aneksionistov proti slehernemu znamenju resničnega prijateljstva med Jugoslavijo in Trstom. M. P.

Trst, 3. julija. (Tanjug.) Demokristjani, fašisti, republikanci in tržaški Saragatovci s predsednikom občinskega sveta Bartolijem na čelu so sinoči v občinskem svetu Trsta organizirali protijugoslovanske izpade in demonstracije in označili obisk državnega podtajnika za zunanje zadeve dr. Beblerja v Trstu za »izzivanje«. Demokristjan Bartoli je napadel Zavezniško voja-

ško upravo, ker je »dovolila« obisk dr. Beblerju, kar je po njegovih besedah »izzivanje italijanske Trstae.

Sinočnja protijugoslovanska izpade je začel demokristjanski svetnik in vodja Katoliške akcije Stopper, ki je protestiral, da so predstavniki različnih organizacij tržaških Slovencev obiskali dr. Beblerja in druge goste iz Jugoslavije ter jim razložili dejstva o preganjanju Slovencev v coni A STO.

Pridružili so se mu tudi fašistični in republikanski predstavniki. Skupina predstavnikov Saragatove »Socialistične stranke Julijske krajine« je ploskala ob protijugoslovanskih šovinističnih izpadih iredentističnih svetnikov. Ko sta svetnik Slovensko-italijanske ljudske fronte dr. Dekleva in svetnik Slovenske demokratske zveze dr. Agneletto zahtevala besedo, jima predsednik sveta Bartoli ni dovolil govoriti.

Dalmatinski duhovniki grajajo italijansko iredentistično propagando

Zagreb, 3. julija. (Tanjug.) — V Bjelovaru in Splitu sta bila danes sestanka iniciativnih odborov za ustanovitev stanovskih združenj katoliških duhovnikov v Slavoniji in Dalmaciji.

Na sestanku v Bjelovaru, ki se ga je udeležilo 18 katoliških duhovnikov nekdanje osješke oblasti, so sklenili, sestaviti komisijo, ki bo v imenu osrednjega iniciativnega odbora za ustanovitev stanovskih duhovniških združenj, navezala stike s predstavniki ljudske oblasti. Razpravljali so tudi o socialnem zavarovanju.

Rim, 3. jul. (Tanjug.) Danes so se v Kvirinalu uradno sporočili, da je predsednik republike Einaudi zaupal De Gasperiju nalogo, da »ugotovi orientacijo posameznih parlamentarnih skupin predsednik republike glede programa nove vlade«, pri čemer naj upošteva obveznosti, ki so jih sprejela posamezne stranke. Dejstvo, da predsednik republike še vedno ni določil novega ministrskega predsednika, čeprav to že tolmačijo kot podelitev mandata, dokazuje, da se je vladna kriza še poglobila in da ni skoraj nikakega upanja za sestavo stabilne vlade.

Po današnji izjavi vodstva liberalne stranke, da ne bo brezpogojno podprlo vlade, je ostal

Predsednik republike zapustil Brione

Ljubljana, 3. julija. Predsednik republike Josip Broz-Tito je davi zapustil Brione. Na potovanju skozi Slovenijo se je predsednik Tito za kratek čas ustavil v Opatiji in Ljubljani, kjer so ga previvalci pristrčno pozdravljali.

Predsednik republike na novi ladji »Romanija«

Brioni, 3. julija. Predsednik republike Josip Broz-Tito je v spremstvu Ivana Kreačiča in generala Milana Zečelja včeraj ob 17. uri v bližini Brionskih otokov obiskal našo novo ladjo »Romanija«, ki je z Reke odplula na prvo vožnjo. Ko je stopil na ladjo, so ga sprejeli in pozdravili kapetan »Romanije« Ivan Margetič, načelnik uprave za ladjedelniško general Kukoč in Jure Vukasovič, direktor reške ladjedelnice »3. maja« ki je to ladjo izdelala.

Sprejem pri predsedniku republike

Brioni, 3. julija. Predsednik republike Josip Broz-Tito je 2. julija po zasedanju Mednarodne elektrotehnične komisije v Opatiji sprejel na Brionih predsednika Mednarodne elektrotehnične komisije gospoda dr. inž. Harolda Osborna, predsednika jugoslovanske elektrotehnične komisije prof. inž. Aleksandra Damjanoviča in predsednika Zvezne komisije za standardizacijo inž. Slavoljuba Vitoroviča.

Duhovniki 20 dalmatinskih okrajev so prav tako proučevali vprašanja stanovskih združenj katoliških duhovnikov v svojem kraju in ob tej priložnosti soglasno obsodili italijansko iredentistično propagando.

Duhovniki 20 dalmatinskih okrajev so prav tako proučevali vprašanja stanovskih združenj katoliških duhovnikov v svojem kraju in ob tej priložnosti soglasno obsodili italijansko iredentistično propagando. Dalmatinski katoliški duhovniki so v brzojavki, ki so jo poslali s svojega sestanka predsedniku Titu, izjavili, da v celoti podpirajo stališče jugoslovanskega državnega vodstva do italijanske iredente, poudarjajo, da je to stališče vseh ljudi v Jugoslaviji in neločljivi del boja za neodvisnost naše države.

Romunska vlada sprejela predlog naj mešani komisiji proučita obmejne izgrede

Jugoslovanska vlada je že leta 1949 predlagala, naj bi sestavili mešani komisiji

Državni sekretariat za zunanje zadeve poroča, da je romunska zunanje ministrstvo izročilo odpravniku poslov jugoslovanske veleposlaništva v Bukarešti dne 29. junija noto, v kateri sprejema romunska vlada predlog, naj bi sestavili mešani komisiji za raziskovanje obmejnih izgredev. Romunska vlada prav tako predlaga, naj bi se jugoslovanski in romunski delegati sešli v juliju, da bi razpravljali o ustanovitvi in poslovanju mešane komisije.

Predsednik jugoslovanskega državnega sekretariata za zunanje zadeve je včeraj izjavil, da državni sekretariat jemlje na znanje, da je romunska vlada sprejela jugoslovanski predlog in da bo ukrenila vse potrebno, da bi se delegati pravočasno sešli.

Kakor smo že poprej poročali, je državni sekretariat za zunanje zadeve FLRJ izročil 13. junija romunskemu veleposlaništvu v Beogradu noto, v kateri je protestiral zaradi 172 obmejnih izgredev in hkrati vnovič predlagal sestavo mešani komisij, v katerih bi bili jugoslovanski in romunski organi, ki bi ob slehernem izgredu napravili preiskavo na kraju samem, da bi skupno ugotovili dejansko stanje ter okoliščine, v katerih je prišlo do izgredev.

Jugoslovanska nota od 13. junija prav tako opozarja, da je državni sekretariat za zunanje zadeve predlagal romunski vladi že 14. decembra 1949 ustanovitev mešani komisij, da pa romunska vlada ni hotela storiti nobenega koraka v zvezi s tem konstruktivnim jugoslovanskim predlogom.

De Gasperijevo iskanje

Predsednik republike je zaupal De Gasperiju, naj »ugotovi orientacijo posameznih parlamentarnih skupin«. De Gasperi bo do torka pripravil odgovor Einaudiju

De Gasperi izven svoje stranke brez sleherne podpore in s tem v manjšini v parlamentu. Da bi zboljšal položaj, je De Gasperi danes napovedal, da se bo še razgovarjal s strankami centra, če pa ne bo uspel, bo zahteval podporo desnih strank.

V Rimu poudarjajo, da bi bila v tem primeru izigrana večina italijanskih volilcev, ki so se na volitvah izjavili za demokratske in socialne reforme. Krivdo za to bodo imeli po eni strani demokristjani, ki so raje pristali na zvezo s monarhisti, kot pa na napredne reforme, po drugi strani pa ne bosta imela nič manjše krivde kominformistična voditelja Togliatti in Nenni, ki nista na volitvah pridobili glasov izko-

ristila za pritisk na demokristjane, da bi se odločili za levo koalicio in reforme, ki jih zahtevajo volilci, temveč za pritisk na vlado, da izstopi iz Atlantskega pakta in da se pridruži sovjetski mirovni ofenzivi.

Splošno so v Rimu prepričani, da ne bi mogel De Gasperi tako lahko zavrniti leve koalicije, če bi Nennijeve zahteve slinele na notranji socialni reformi in volji volilcev, ne pa na zunanje političnem izsiljevanju in zahtevah, ki jih niso sprožili italijanski volilci, temveč Sovjetska zveza in kominformistična politika.

Novi ameriški veleposlanik za FLRJ

Beograd, 3. julija. (Tanjug.) Predsednik republike Josip Broz Tito je danes pristal na imenovanje novega ameriškega veleposlanika v Beogradu g. Jamesa Williamsa Ridlebergerja.

G. Ridleberger je bil rojen leta 1904 in je končal vojaško akademijo in univerzo v Washingtonu. V diplomatski službi je od leta 1929. Opravljal je različne diplomatske dolžnosti v Švici, Nemčiji in Veliki Britaniji. Po vojni je bil načelnik političnega oddelka ameriške vojaške uprave v Frankfurtu, nato pa politični svetnik posebnega ameriškega predstavnika v Evropi.

Na sedanji položaj veleposlanika v Beogradu prihaja gospod Ridleberger s položaja načelnika nemškega oddelka v ameriškem zunanem ministrstvu.

Vlada FLRJ bo imenovala veleposlanika v Moskvi

Vlada FLRJ je sporočila sovjetski vladi, da bo imenovala jugoslovanskega veleposlanika v Moskvi. Dne 15. junija pa je jugoslovanska vlada privolila v imenovanje sovjetskega ambasadorja v Beogradu g. Vasilija Aleksejeviča Valjkova.

Koča Popovič zapustil bolnišnico

Beograd, 3. julija. (Tanjug.) V državnem tajništvu za zunanje zadeve smo zvedeli, da je državni tajnik za zunanje zadeve tov. Koča Popovič zapustil vojaško medicinsko akademijo Jugoslovanske ljudske vojske in da bo po zdravniškem nasvetu nadaljeval zdravljenje doma.

Kongres francoskih socialistov

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Paris, 3. julija. V dvorani upravnega centra v pariškem predmestju Aniérsu se je začel včeraj 45. kongres francoske socialistične stranke. Najprej so razpravljali o notranjih vprašanjih stranke, pri čemer so govorili zlasti o zmanjševanju števila članstva. Po osvoboditvi je namreč imela francoska Socialistična stranka 553.000 članov, danes jih pa ima le 110.000, ki redno plačujejo članarino.

V odgovoru na kritiko posameznih delegatov, se je generalni tajnik socialistične stranke Fran-

Jean Cassou pride v Jugoslavijo

Kakor smo zvedeli pri Zvezi književnikov, bo prispel v Beograd ugledni francoski književnik in prijatelj naše države g. Jean Cassou, ki bo ostal en mesec v Jugoslaviji kot gost Zveze književnikov.

Letos bosta prišli v našo državo tudi francoska književnica Edith Thomas in hči znanega pisatelja Thomasa Manna.

Brzojavka francoski Socialistični stranki

Beograd, 3. julija. (Tanjug.) Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije je poslala kongresu Socialistične stranke Francije, ki se je začel včeraj v pariškem predmestju Aniérsu tole brzojavko:

»Izrabljamo tudi to priložnost, da v imenu delovnih ljudi naše države pošljamo pristrčno pozdrave delovnim ljudem prijateljske Francije. Graditev socialistične družbe je naš skupni cilj. Prepričani, da bo 45. kongres naše stranke korak dalje v boju za mir, enakopravnost narodov in zmago socializma, mu želimo uspešno delo. Milovan Djilas.«

Zadnja poročila

V Bukarešti teptajo načela slehernega mednarodnega sodelovanja

Ob zaključku zasedanja Donavske komisije je bil sprejet poslovnik, ki daje Sovjetom vso oblast

Bukarešta, 3. julija (Tanjug). Danes je bilo v Bukarešti končano osmo zasedanje Donavske komisije. Večina je za zaključek sprejela novi poslovnik komisije in s tem podaljšala nenakopno stanje v njej; vsa oblast v Donavski komisiji bo še nadalje v rokah Sovjetske zveze. Vodja jugoslovanske delegacije Slavoljub Petrovič je po glasovanju o poslovniku podal naslednjo izjavo:

Večina je danes zavrnila jugoslovanski predlog, ki naj bi rešil temeljno vprašanje Donavske komisije in sicer vprašanje sodelovanja in enakopravnega udeležbe držav pri delu in izločitvi te mednarodne organizacije. Sprejet je bil drugi osmoletni, ki tega poglavitnega vprašanja ni uredil. Poglavitno vprašanje za čigar pravilno rešitev se jugoslovanska delegacija bori že od ustanovitve te organizacije, ostaja na ta način nerešeno. Tako bo venomer ovirano pravilno poslovanje Donavske komisije ter onemogočeno sleherno sodelovanje med državami. Večina v Donavski komisiji, ki je deljal Slavoljub Petrovič, je imela tokrat priložnost dokazati, da upošteva zaščito plovnih koristi in suverenih pravic obmejnih držav. Zal pa večina ne le da ni pokazala te pripravljenosti, marveč se je celo ves čez postavljala ravno proti tistim jugoslovanskim predlogom, ki bi, če bi bili sprejeti, postavili Donavsko komisijo na zdravo podlago.

Jugoslavija je še zmeraj nezadovoljna s stanjem v Donavski komisiji. To stanje še zmeraj pomeni popolno gospodstvo neke države nad ostalimi državami članicami. To stanje se utegne spremeniti edine, če bodo sprejeta načela, ki jih je predložila Jugoslavija in ki so dočela v skladu z načeli, po katerih mora posloovati Donavska konvencija. Ta načela so: ustanovitev izvršnega odbora, ki bo omogočil trajno delovanje, izmenično prevzemanje častnih funkcij in omejitve tajnikove pristojnosti na prave mere.

Prav tako je treba zamenjati delovne metode in prakso, ki so v popolnem nasprotju z načeli donavske konvencije. Takšne prakse ni v nobeni podobni mednarodni organizaciji. Takša praksa pomeni hudo obzobje za tisto državo, katere delegacija je nosilec takih delovnih metod in ki se temu noče odreči, čeprav je očitno, da se tako krši načelo mednarodnega sodelovanja. Spriču takšnega stanja je nastalo vprašanje, ali bo Jugoslavija ostala v Donavski komisiji, je zaključil Slavoljub Petrovič.

Za tem so razpravljali o dnevnem redu prihodnjega zasedanja komisije. Ni minilo niti deset minut, odkar je večina sprejela novi poslovnik, in že ga je prekršila. Večina je odločila, da je treba na prihodnjem zasedanju znova razpravljati o statusu. Očitno meni, da bodo tedaj stare določbe o organizaciji sekretariata in o sodelovanju Donavske komisije sprejemljive.

Jugoslovanska delegacija je na koncu predlagala, naj bi na prihodnjem zasedanju sistematično premestili se-

Dapčević pri Aurioleu

Pariz, 3. julija (Tanjug). Predsednik francoske republike Vincent Auriol je danes sprejel načelnika generalnega štaba LA generalnega polkovnika Petra Dapčevića. Generala Dapčevića je spremljal jugoslovanski vojaški odposlanec v Parizu, polkovnik Zvonko Grahek. Sprejemu je prisostvoval tudi načelnik generalnega štaba francoskih sil na kopnem general Blanc.

Generalpolkovnik Dapčević je zatem obiskal v spremstvu polkovnika Grahka francoskega obrambnega ministra Rennéa Plevena.

Indijski minister obiskal Milentija Popovića

Beograd, 3. jul. (Tanjug). Danes dopoldne je minister indijske vlade G. Kas obiskal predsednika odbora za prosveto Zveznega izvršnega sveta Rodoljuba Colakovića in člana odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta Milentija Popovića. G. Kas se je med drugim zanimal za delo delavskih svetov.

McCarthy zastrupila ozračje tudi v vrstah UNESCO

Pariz, 3. julija (Tanjug). Ameriška zahteva, da bi izvedli preiskavo o političnem delovanju ameriških uslužbencev v UNESCO je bila danes glavni predmet razprave na izredni generalni konferenci UNESCO.

Jugoslovanski delegat dr. Siniša Stanković je v svojem govoru menil, da bi morali tej zahtevi posvetiti vso pozornost in se spričo posledic, ki bi jih utegnile imeti izpolnitve ameriške zahteve, opozoriti je na določbe ustave USCE in uslužbenskega statusa organizacije, v katerem je izrecno rečeno, da se uslužbenec ne smejo odrediti svojemu verskemu oziroma političnemu prepričanju in svojim nacionalnim čustvom, vselej pa morajo imeti pred očmi mednarodni značaj svojega položaja ter pomen in razvoj organizacije.

vsaka država, članica zahteva izvajanje statuta na ta način, da predloži generalnemu direktorju dokaz, da je uslužbenec deloval v nasprotju s statutom organizacije.

Po nedvise živahni razpravi, ki je trajala dobre tri ure in v kateri sta se delegata Indije in Belgije uprta ameriškem predlogu, medtem ko so mnogi drugi delegati stavili zelo resne pripombe, je bil sprejet predlog francoskega delegata Andréja Marijeja, naj bi to vprašanje preučila komisija, ki naj pripravi kompromisno rešitev, tako da bi se doseglo soglasje o predlogu, ki je tako hudo zaostrial ozračje na konferenci.

Francosko ojačenje v Kambodži

Saigon, 3. jul. (United Press). Francoske oblasti so danes sporočile, da so dobile francoske čete v Kambodži, kjer grozi kralj, da bo mobiliziral ljudstvo za izbojevanje neodvisnosti, pred kratkim okrepitve. Mislijo, da je sedaj kakih 10.000 vojakov pod francoskim poveljstvom v vzhodnem delu Kambodže. V zahodnem delu države so kraljeve čete, ki jih cenijo na 13.000 moč.

Neki francoski vojaški predstavnik je danes izjavil, da razpolaga francoski poveljnik z zadostnimi silami, da se lahko upre morebitnemu napadu kraljevih čet.

Preiskava proti Trumanu

Washington, 3. julija (Tanjug). Senator McCarthy je izjavil, da so uvedli preiskavo proti skupini oseb, ki jih dolže, da so pripadali sovjetski vohunski organizaciji. Dodal je, da bo od izida preiskave odvisno, če bodo bivšega predsednika Trumana pozvali na zaslišanje pred preiskovalni odbor senata.

V Bonnu in Parizu

spet pogrevajo posarsko vprašanje

Pariz, 3. julija (Tanjug). Francoske uradne kroge je presenetila resolucija zahodnonemškega državnega zbora, ki poudarja, da je Posarje del Nemčije, in terja od zahodnonemške vlade, naj ukrene vse, kar je v njeni moči, da bi to delo vrnila Nemčiji. Francoski uradni krogi spriču tega izjavljajo, da so to zahodnonemsko tezo že večkrat zavrnile tako Francija kot ZDA in Velika Britanija. Ra-

zen tega poudarjajo, da je tudi prebivalstvo Posarja pri volitvah 30. novembra 1952 izrazilo željo, da bi ne bilo priključeno Zahodni Nemčiji.

Francoski krogi prav tako poudarjajo, da stališče zahodnonemškega državnega zbora o posarskem vprašanju ne spreminja želje Francije, da bi Posarje došlo evropski statut.

Novi volilni zakon

BO V ZAHODNI NEMČIJI ONEMOGOČIL MANJŠE STRANKE

Bonn, 3. julija (Tanjug). Zahodnonemški državni svet je danes sprejel novi volilni zakon, ki

SAH

Inž. Vidmar še vedno prvi v jubilejnem turnirju

V VI. kolu jubilejnega šahovskega šampionata so bili večerj doseženi naslednji rezultati: Siska - Krivec prekinjeno, Izvekov - inž. Vidmar 0:1, Gernek - Vavpetič 1:0, inž. Sikošek - Gabrovšek remi, Grosek - Pirč remi, Kočever - Preinfalk remi, Guzel - inž. Levačić 0:1, Pirč - Kržišnik 1:0.

Pred pričetkom kola se je inž. Sikošek vdal Kržišniku v prekinjeni partiji iz II. kola. Izvekov pa inž. Levačiću. Sporno partijo Izvekov - Puc iz III. kola je turnirsko razsodišče odločilo v korist Izvekova.

V VI. kolu so se partije takole končale: Pirč - Siska 1:0, Kržišnik - Guzel remi, inž. Levačić - Kočever 1:0, Preinfalk - Grosek remi, Pirč - inž. Sikošek odl., Gabrovšek - Gernek prek., Vavpetič - Izvekov 1:0, inž. Vidmar - Krivec prek.

Po VI. kolu je vrstni red naslednji: inž. Vidmar 4,5 (1), Levačić 4,5, Gernek 4 (1), Pirč 3,5 (1), Preinfalk, Grosek 3 (1) itd.

Akcija za posojilo MLO Ljubljane

Akcija za posojilo MLO Ljubljane za gradnjo novih stanovanj in šol je v zadnjem času zavzela precejšen razmah. Samo trgovska podjetja so vpsala nad 23 milijonov dinarjev, njihovi uslužbenci pa okoli 2 milijona. Tudi zasebni obrtniki so se priključili skupnim naporom in so v zadnjih dnevih vpsali nad 100.000 din posojila. Med terenskimi organizacijami se odlikuje Ajdovščina, kjer je oddanih že 2521 obveznic v znesku nad milijon dinarjev. Skupno je v prometu nad 115.000 obveznic v znesku nad 57 milijonov dinarjev.

TENIS Ljubljanci uspešnejši v zadnjih igrah

V zadnjih igrah današnjega dne so ljubljanski igralci dosegli nekaj pomembnih zmag. Preostale igre za vstop v četrtfinale članov so dale naslednje rezultate: Zerovec (L) je po težki borbi premagal Vlasnika (prvak Maribora) z 3:0, 6:0, 8:0, Suhar (L) je odpravil inž. Podlemika (B) z 6:2, 6:0, Bergant ml. pa Horvata z 6:4, 3:6, 6:1. Pri članicah: Snuderl (L) : Močnik (M) 3:0, 6:1, 6:2, Cop (B) : Golob (L) 6:0, 6:0, Lovrec (B) : Jankovič (L) 6:2, 6:0. Četrtfinale mladinci: Puhar (L) : Lečnik (B) 6:1, 6:4; Rajher (B) : Saller (B) 6:2, 16:14, Zerovec II. (L) : Pideršek (B) 6:2, 6:1. Starjši člani: dr. Jerovec : inž. Janša 9:7, 6:8, 6:2, Bergant st. : Jankovič 6:2, 6:1; Mihevc : dr. Murko 6:4, 6:2. - mladinci: Erceg : Voglar (obe L) 6:1, 6:4.

Tekmovanje parov se začne jutri.

NOGOMET MLADINSKI TURNIR

Včeraj se je začel mladinski nogometni turnir za naslov prvaka LNJ v turnirju sodelujejo Odred Zeleničar iz Ljubljane in Zeleničar iz Nove Gorice.

V prvi tekmi je Odred premagal ljubljanskega Zeleničarja s 4:1 (2:0). V predtekmi so pionirji Zeleničarja (L) premagali pionirje Odreda s 2:0 (1:0).

Primorskim okrajem bi morali bolj pomagati da se bodo čimprej otresli sledov fašistične dobe

Zvedeli smo, da bo v kratkem poseben sestanek ljudskih poslancev Slovenskega Primorja. Na njem bodo proučili razna vprašanja nadaljnega gospodarskega in kulturnega napredka te pastvne in gospodarsko zaostale pokrajine, ki jo je dolgaletna fašistična okupacija sistematično zapostavljala, tako da je zdaj važno vprašanje, kako bi gospodarsko in kulturno življenje teh pokrajin dvignili na višjo raven v skladu s tempom razvoja Slovenije in vse Jugoslavije. Vsi okraj Slovenskega Primorja so že sestavili na deset let preračunane načrte svojega gospodarskega razvoja.

Uredništvo »Borbe« v Ljubljani je povabilo 10 poslancev iz raznih okrajev Slovenskega Primorja in jih naprosilo, naj kratko prikažejo najvažnejše probleme te pokrajine.

Rudi Kodrič, poslanec iz Sežane: Naši kraji so zdaj odrezani od svojih naravnih središč

Sestanek poslancev Slovenskega Primorja je potreben zato, da bi vprašanja gospodarskega in kulturnega razvoja te pokrajine obravnavali v celoti. Predstavniki ljudstva iz teh krajev bodo tako dobili popolnejšo sliko splošnega stanja in bodo lahko najvišje organe ljudske oblasti s tem bolje seznanili.

Ne smemo pozabljati, da je bilo Slovensko Primorje dobrih 20 let pod fašistično okupacijo in da je v tem času na vseh področjih nazadovalo. Po vojni vzljeno ljudske oblasti, da bi se stanje izboljšalo, ni bilo mogoče popraviti vsega, kar je fašistično Italija z gospodarsko diskrimina-

ojo ter zatiranjem temu ljudstvu prizadejala Stanje pa je bilo še oteženo s tem, da so tem krajem s krivično mejo odrezali njihova naravna središča Trst, Gorico in Trzin. Našim kmetom so bila za njihove pridelke prav ta središča najbližja. V teh mestih so bili zaposleni tudi mnogi delavci in malone vsa ženska delovna sila. Pustimo ob strani to, da je krivična meja povzročila zelo veliko škodo tudi mestom, ki so ostala v Italiji. Za nas, ljudske poslance, je važno, da proučimo možnosti, kako bi ublažili posledice, ki so nastale v teh krajih zaradi protislovenske politike fašistične Italije.

Bogo Vižintin, poslanec iz Nove Gorice: Potrebna je gospodarska krepitev

Teško je sicer ugotovljati gospodarsko upravičenost trditvi, da je namiselnost v pasivnih krajih umetno pospeševati gospodarski razvoj. Če pa govorimo o Slovenskem Primorju, tega ne moremo trditi.

Italijanski imperialisti so si v minulosti prizadevali, da bi to pokrajino v gospodarskem, kulturnem in nacionalnem oziru tako uničili, da bi pristili slovenskega delavca in kmeta, da bi ali zapustili rodno grodo, ali pa zabredel v takšen položaj, da se ne bi več mogel upirati potujočevanju. Prav isto delo zdaj De Gasperi jeva Italija proti našim rojakom, ki so ostali pod njo, hkrati pa troši velikanske vate za kolonizacijo, za naseljevanje evrov, za gospodarsko krepitev italijanskega življa itd.

Popolnoma pravilno je, da na tistih področjih Slovenskega Primorja, ki so zdaj preobjudeni, kar velja zlasti tam, kjer je zemlja razkosana na majhna posestva, prosto delovno silo napotimo tja, kjer je potrebna. Mlajši ljudje edinejo bolj zapuščajo svoj rodni kraj in odhajajo v industrije v drugih krajih. Ta proces bo tem hitrejši, čim bolj bodo v kmetijstvu uporabljal agrarne tehnike ukrepe. Zda nastane vprašanje, ali osta-

Ljudski poslanci iz Slovenskega Primorja v razgovoru z našim sodelavcem v uredništvu »Ljudske pravice - Borba«

smemo Te kraje je potrebno gospodarsko krepiti, ker v Slovenskem Primorju ne gre za kako absolutno pasivnost, marveč za gospodarsko zaostalost, ki je nastala kot posledica dolgaletnega fašističnega zatiranja.

mekarna ki naj bi jo dogradili v enem ali dveh mesecih.

Davorin Ferligoj, poslanec volivne enote Col: Zakaj je bivši oblastni odbor v Postojni netočno prikazal stanje obnove?

Fašistični okupatorji so med vojni primorskim krajem povzročili velikansko gnetno škodo. Tako so vasi Predmoja, Otlica, Kolik in druge pri Colu med vojno do tal požgali. Ljudstvo teh krajev je dalo za osvoboditve vse

sija tega poročila ni preverila. Ljudski poslanci Slovenskega Primorja so nedavno sprožili to vprašanje pred republiško skupščino in (zahtevali, naj se vprašanje obnove znova prouči.

Daniilo Petrinja, iz Sežane: Narodni dohodek je pod republiškim povprečjem

V našem okraju je narodni dohodek pod tretjino republiškega povprečja in približno za polovico manjši od povprečja v F.L.R.J. Zato je tudi akumulacija nizka, tako da je določenih za okraj skupaj z vsemi občinami po proračunu po družbenem planu za letošnje leto samo 161 milijonov 307.000 din. Tako odpade na prebivalca v sežanskem okraju vsa skladna godnatnih sredstev za finančiranje komunalnih investicij samo 410 din v enem najmočnejših industrijskih središč Slovenije, Kranju, pa celih 4200 din.

V našem okraju imamo pogoje za razvoj različne proizvodnje. To velja zlasti za graditev industrije, dalje

Najbolj žalostna dediščina minulosti je paš pomanjkanje strokovnjakov in sploh izobraženih ljudi. Fašistična Italija je sistematično onemogočila, da bi se Sloveni kulturno in strokovno izobraževali. Ves tolminski okraj nima zdaj nobenega gradbenega inženirja, nima pravnikov, agronoma pa ima samo enega. Tudi pomanjkanje strokovnjakov v osnovnih šolah je zelo občutno. Učitelji so sami mladi in neizkušeni, brez zadostne izobrazbe in strokovnih izpitov, v glavnem je s kondanini tečajni in pripravnički. Ves okraj ima samo enega šolskega nadzornika, tako da so šole, ki jih že več let ni pregledal. Gre pa za kakih 90 osnovnih šol, razporejenih po hribih in oddaljenih od prometnih zvez. Razpisali smo že več natečajev in objubil šolskim nadzornikom stanovanje in vozilo, pa se ni nihče odzval. Svet za znanost in kulturo Slovenije je dočel za ta okraj že več nadzornikov, ki naj bi jih prestemili iz drugih okrajev, v jih niso hoteli odpustiti.

Kongres dramskih umetnikov končan

Beograd, 3. julija (Tanjug). - Kongres Zveze dramskih umetnikov Jugoslavije je bil nocoj končan. Izvolili so novi izvršni odbor Zveze. Za predsednika je bil izvoljen Jozo Lavrenčič, za tajnika pa Jovan Miličević. Kongres je popoldne razpravljal o delu gledaliških akademij in srednjih igralških šol, o gledaliških publikacijah in o kontroli kvalitete predstav, ki jih prirejajo posamezne potujoče skupine v državi. Ustanovili so komisijo, ki naj bi oskrbevala za izdajanje zveznega gledališkega časopisa, ter sklenili, da bo zveza razpisala natečaj za dramska dela domačih pisateljev. Izvršni odbor zveze je dobil nalogo, naj sproči prihodnjega kongresa organizira velik festival gledališč iz vse države.

Jugoslovanski dramski umetniki so poslali s svojega kongresa pozdravno pismo predsedniku republike maršalu Titu.

Prpriave za 22. julij

MNOŽIČNE ORGANIZACIJE BODO LETOS ORGANIZIRALE OBISKE V PARTIZANSKIH KRAJH

Včeraj je bilo v Ljubljani posvetovanje zastopnikov vseh terenskih organizacij SZDL, ZK, Zveze borcev in sindikalnih organizacij, na katerem so se pomenili o pripravah za letošnje proslavo praznika vstaje slovenskega naroda. Mnoge osnovne organizacije že sestavljajo načrte za obiske v znanih partizanskih krajih okrog Ljubljane.

Na posvetovanju je bilo sklenjeno, da se bo letošnje praznovanje tega praznika bistveno izlikovalo od lanskega. Medtem ko je bil lani podvarek na sprejemu štet in na drugih manifestacijah v samem mestu,

bo letos osredotočeno na obiske k onim ljudem v okolici, ki so v času partizanstva največ žrtvovali in pomagali.

Vse terenske organizacije skupno s sindikalnimi organizacijami v podjetjih, z Zveze borcev, rezervnimi oddelki in drugimi, se bodo sedaj pripravile o izbiri kraja in o drugih pripravah. Vsa iniciativa je namreč letos prepuščena samim terenskim organizacijam. Dolžnost vsakega člana SZDL, zlasti pa člana Zveze borcev bo, da ta dan preživi v družbi z omliniki, ki so mu pomagali v najtežjih časih,

Že stoletja utripa življenje v mestu pod Gradom

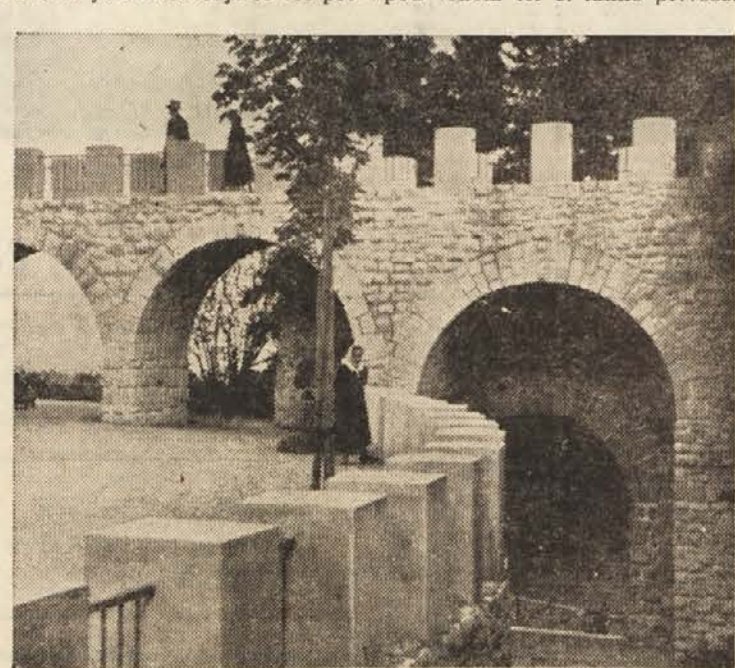
Z raznih strani se lahko pozvzpnejo na Ljubljanski grad. Siroka pota in ozke steze vodijo do staroslavne postojanke, ki že sama po sebi budi misli na preteklost.

Pa krenimo po stari Studenčevi ulici. Malo strma je ta pot in malo manj udobna je, kot bi bila morda moderna vzpenjača. Vendar ima nekaj prednosti. Ko se ustavimo na tem ali onem ovinku, da zajamemo sapo, saj smo le nedeljski sprehajalci in ne vneti planinci, zadobimo prav toliko časa, da se lahko ozremo na mesto pod seboj.

Ej, lepo mesto je to! Mlado mesto, čeprav imamo že iz prvga stoletja našega šteti podatke o njegovem nastanku.

Ko mislimo na preteklost, nas prav nič ne moti, da se bližamo Gradu s severne strani. Saj prav dobro vemo, da tudi na nasprotni strani ne bi več videli jezera, na katerem so domovali nekdanji moščiščarji. Jezero se je spremenilo v močvirje in ko so Iliri tu širili tako imenovano hallstattsko kulturo, so bili vzdani prvi kamni mesta Emone. Po letu 34. ko je zaslovela trdnjava s štirimi okrogli

glimi in 22 štirioglatimi obrambnimi stolpi, po Oktaviani »Colonia Julia« imenovana, so se rimski vojniki pomešali s keltsko-ilirskim življenjem. Sledove o tej dobi najbolj opazimo na Mirju. Če se čudimo debelim in trdnim kamnitim skladom, moramo vedeti, da je bilo obdobje še vse pre-

»Turške šance« na Ljubljanskem gradu

nikdar na Ljubljanskem gradu, naj se pota nanj ne prestraši. Res stoluje mogočno in pokroviteljsko nad belim mestom, visok pa vendar ni tako, da bi na poti do njega lahko obdelali vsi zgodovino naselja pod njim.

Visoko smo že, skoraj že čisto pod vrhom ter si lahko privošči-

mo majhen skok z glavne poti, da bi se ozrl na Stari trg, srce srednjeveške Ljubljane.

Okrog leta 580 so prišli v te predele Slovenci. Na razvalinah stare Emone so si zgradili domove poljedelci, živinorejci in ribiči. Razpad Ohrske oblasti jim je prinesel nov jarem frankovskih vladarjev, in tujeva nadoblast je nato težila slovenske rodove vse do razpada avstro-ogrske monarhije.

Veljavo Ljubljani in možnosti za njen razvoj so dali Spanhajmovski grofje, od leta 1130 dalje lastniki gradu, ki se mu bližamo. S te postojanke so lahko opazovali svojo široko posest, ki je segala od izvira Ljubljanice do njenega izliva in od Sore na severovzhodu do Turjaka na jugozahodu. Pod njihovim gospodstvom je srednjeveška Ljubljana zadobila popoln fevdalen značaj.

Ko gledamo ozke uličice Starega trga, stisnjene hiše, kar ne moremo v mislih potlačiti opombe, ki izvira iz izkušnjaj današnjih dni. Hudir, si mislimo, saj je nevarnost pred tujimi vdori tako silila meščane, da so zidali drug drugemu pred nosom za trdnim obzidjem, kot natrpavata sedaj stanovanjska stiska in urad ljudi po stanovanjih. S Starega trga se je mesto širilo na Novi in nato Mestni trg, dokler niso začela rasti naselja tudi izven obzidja, najprej okrog St. Petra. Prve utrinke o Ljubljani razberemo v listinah iz leta 1144, ko je imenovana Ljubach, listina iz leta 1146 pa jo navaja s slovenskim korenem Luvigana.

Tako smo se s skopim ponavljanjem bogatih spominov srečno pretokli do vnožja trdnjaviških sten. Česa vsega ni videlo in doživelo to trdno zidovje. Grad so zidali na mestu nekdanjega ilirskega gradišča v 9. stoletju in eden od najstarejših delov je še danes ohranjena kapela z grbi deželnih stanov. Bil je najprej dom grajske gospode, kasneje, v 19. sto-

letju pa jetnišnica. Priča razkošja, priča najhujše bede.

Mi pa se v lepo preurejene restavracijske terase oziramo po mestu, ki se širi na vse strani. Kar ne da se nam obnavljati spominov na razvoj v novem veku. Kdaj že je padlo mestno obzidje in se je začelo življenje na široko ob bogatih virih industrije in trgovine. Takrat je stoval na cesarskem Dunaju Jožef II. Leta 1821 pa se je Ljubljana zapisala v zgodovino, ko so si cesarski predstavniki reacionarne »Svete zveze« po treh francoskih okupacijah v Ljubljani napovedali »randez vouse«.

In ko zdaj opazujemo mesto, kopajoče se v bogati luči sonca, smo ponosni na naše prednike, ki so nam ohranili pod tujim jarmom rod, v času Metternichovega despotizma pa zanetili iskro revolucionarne zavesti. Najbrže je bilo precej vroče takrat pri srcu županu, ko so ga po ljubljanskih ulicah lovili študentje in delavci, da mu izprašajo reakcionarno vest. In Ljubljana se je pač vzburla, ko je priletela vanjo soha omražena Metternicha!

V XIX. stoletju je socialistično gibanje že trdno zasidrano. Delavci so se družili v društva in letaki 1974. leta z bojnim geslom »Pozor delavci! Kmalu pride čas, so napovedovali dobo, ki je mirno mesto pod Gradom spremenila v mesto upora, ko je Ljubljana kot ena mož spregovorila svojo odločno besedo proti tujim in domačim zatiralcem. Od te herojske dobe dalje je Ljubljana slovenskim ljudem še bližja. Polna sledov bogate zgodovine, a po drugi strani po globokih družbenih spremembah prenavljajoča se tudi na zunanji, nam je draga, kakršno vidimo z Ljubljanskega gradu in ljubljane, kakršno vidimo v mislih na še nove opešave in spremembe. Le zakaj so na nebu ti preklicani oblaki? Naj se zvedri nebo, naj sonce požlti naše mesto, danes, ko sprejemamo prve trume gostov, ki prihajajo pozdravljati našo Ljubljano za njen prvi festival.

380-LETNICA MUČENIŠKE SMRTI MATIJE GUBCA

Vabimo vas na tradicionalni BREŽIŠKI FESTIVAL

Brežice, 3. julija

Letos praznujemo 380-letnico mučeniške, pa hkrati sila junaške smrti voditelja hrvaško-slovenskih kmečkih uporov Matije Gubca, ki so ga ujeli, odgnali v Zagreb, ga najprej mučili z razbljenimi kleščami, nato mu dali na glavo razbeljeno železno krono, naposled pa ga razčrtevili. Pri nas skoraj ni človeka, ki ne bi vedel, kako je hrvaški kmet-upornik Ilja Gregorič z majhnim delom kmečke vojske prišel na Stajersko in Kranjsko, da tudi tam zaneti upor proti gosposki. In res se je v največjem slovensko-hrvaškem kmečkem uporu leta 1573 zbralo pri Brežicah ogromno število kmetov, ki pa jih je, žal, kakor v prejšnjih letih zadela ista žalostna usoda: potolkla jih je cesarska vojska.

V tistih časih gosposke nasilnike ni omečil niti jok otrok, niti prošnje starcev, niti pridruženje »trnje kmetov-tlačanov«. Gosposki ni hotela priznati, da je tudi

Kmečka vojska

kmet človek. Ne pritožbe cesarju, ne prošnje niso zalegle. Tedaj se je postavil na čelo vseh ponižanih in razžaljenih, brezpravnih in osramočenih junak Matija Gubec, da bi s tridimi kmečkimi pestmi dosegli tisto, kar niso mogli doseči s prošnjami. In te

pesti so pokazale svojim vladarjem, da tlačan ne more iti preko krivic, da bo upor, čeprav vojaško zlomljen, zmeraj živel v ljudstvu in da le-to ne bo nikdar pozabilo imen slavljih junakov kmečkih uporov, ki so se dvignili zoper oblast plemičev, bogatašev in visokega katoliškega klera. Gospoda, ki je na zagrebškem Markovem trgu na grozoten način umorila Gubca, si je zaman prizadevala zamestiti sleherno sled njegove smrti, njegovo ime se ni smelo spominjati. Toda Matija Gubec je še dalje živel v ljudstvu in sovraštvo do tlačiteljev se je prenašalo iz roda v rod.

Usoda je hotela, da je v dobi najhujših bojev za osnovne idealne človečnosti in pravice prav iz rojstnega kraja Matije Gubca, iz Hrvaškega Zagorja spet vzniknil voditelj, naš ponos — maršal Tito.

V spomin na velike dni, ko sta se hrvaški in slovenski kmet skupaj borila zoper nasilje, ko so umorili Matijo Gubca, v Brežicah že vrsto let prirejamo slovensko-hrvaške kulturne festivale. Tak festival bo jutri in pojutrišnjem in ga bo odprlo prosvetno društvo Zagorcev »Matija Gubec« z Begovičovo dramo »Matija Gubec«. Slavnostna predstava bo na grajskem dvorišču. V nedeljo zjutraj bo najprej spreved fizikulturikov, nato na stadionu okrajni telovadni nastop, potem šahovsko tekmovalje med Krškimi in Zagrebom, razstava slikarjev-amaterjev v prosvetnem domu, ob 14. uri pa veliko kmečko zborovanje v grajskem parku. Hkrati bodo nastopila kulturno-prosvetna društva Slovenije in Hrvaške z zbori, orkestri, folklornimi plesmi itd. Ob 18. uri bodo uprizorili Ilke Vešetove »Vražje deklet«. Naposled naj omenimo še sejem trgovskega blaga, ki ga bodo po znižanih cenah prodajale kmečke zadruge in trgovska podjetja.

Prvi ljubljanski pionirji so odšli taborit

S prvim jutranjim vlakom je odšlo danes iz Ljubljane 73 pionirjev, ki bodo ostali na tridentemskem taborjenju v Bohinju. To je prvi odhod letošnjih mladih tabornikov iz Ljubljane, ki jim je društvo prijateljev mladine priskrbelo primeren počitek. Čez tri tedne jih bodo nam doma stili drugi pionirji, ki so že objavili. Skupno bo letos taborilo več sto pionirjev iz Ljubljane, in sicer največ ob vnožju Juljskih in Kamniških Alp.

I. Ljubljanski festival

4.-12. julija 1953

- SPORED FESTIVALNIH PRIREDITEV ZA NEDELJO 5. JULIJA:
- Ob 8.00: Festivalni šahovski turnir slovenskih mest v Ljudski restavraciji na Miklošičevi cesti.
 - Ob 9.00: Slavnostni začetek IX. rožnodolskega sejma.
 - Ob 10.00: Sprevod narodnih noš: Miklošičeva—Čopova—Cankarjeva—Zupančičeva—Ajdovščina. V sprevedu rožnodolska ohcet.
 - Ob 15.00: Tekme kajakašev na Ježici. Izbirne tekme za republiško prvenstvo.
 - Ob 20.30: Večer opernih arij. Pojevo V. Heybalova, A. Dermota, R. Franc in Vl. Ružiček. V unionski dvorani.
 - Ob 20.30: »Sluga dveh gospodov«. V kinu Tivoli. — Predprodaja vstopnic v kiosku pri Glavni pošti (pred Na-Mo) danes do 20. ure, jutri do 12. ure ter dve uri pred predstavo pri blagajni kina Tivoli.
 - Ob 21.30: Kulturni in humoristični večeri na vrtovih: Union, Pod lipo.

Dopolnilo
k že objavljenemu sobotnemu sporedu:

Ob 18.00: Otvoritev razstave v Narodni ter univerzitetni knjižnici. Otvori tov. Jaka Avšič, predsednik MLO Ljubljana. — Glede ostalih razstav glej podrobnosti v Festivalnih brošuri, ki jo dobite za 30 din v vseh treh informacijskih pisarnah (Turistični urad, Miklošičeva 17, menjalnica na kolodvoru in Putnik, Titova 2), kjer so v predprodaji tudi vstopnice za folklorni nastop, koncert združenih pevskih zborov, koncert tržaških in koroških pevcev, nadalje za košarko, lahko atletiko in boks.

Predprodaja vstopnic za koncert opernih arij, ki bo dne 5. julija t. l., je od danes dalje pri dnevnih blagajni v Operi, in sicer od pol 11. do 14. ure in od 16. do 18. ure.

Vstopnice za operne predstave bodo na razpolago od nedelje naprej prav tako pri dnevnih operni blagajni.

Predprodaja vstopnic za koncert Slovenske filharmonije je v koncertni poslovavnici na Kongresnem trgu od 10. ure dopoldne do 12. in od 16. do 18.

Odslej bo v našem glavnem mestu vsako leto festival

Razgovor s predsednikom MLO Ljubljane tov. Jaka Avšičem

Naš sodelavec se je obrnil do predsednika Mestnega ljudskega odbora Ljubljane Jaka Avšiča, ki je pokrovitelj Ljubljanskega festivala. V razgovoru je tov. Avšič odgovoril na sledeča vprašanja:

»Kakšne cilje oziroma želje ste imeli, ko ste se odločili organizirati Ljubljanski festival?«

»Ljubljana je naše kulturno središče in zato je dolžna, da na razne načine to tudi pokaže.« je rekel tov. Avšič. »Ena izmed tak-

Vsa Ljubljana — velika razstava

Danes zjutraj so odgnali izložbena okna še na poslednjih trgovinah, kjer so vse do zadnjega urejali izložbene predmete ali pa krili izvorne ideje, s katerimi upajo doseči nagrado. Tekmovanje v okviru Trgovinske zbornice za mesto Ljubljano na čast Ljubljanskemu festivalu se je namreč začelo. Ze po bežnem sprehodu po mestu lahko ugotovimo, da bo imela ocenjevalna komisija, ki bo odločala, kateri lokal je najbolje urejen in katera izložba najbolj privlačna, obilo dela. Številne trgovine sedmih različnih stek so se namreč močno potrudile, da bi dosegle nagrado, nič manj pa jim seveda ne roji po glavi, da bodo prav v teh dneh festivala z leporejenimi izložbami in lokali privabili marsikoga, da si nabavi ta ali oni potrebni predmet.

Najmanj skrbi je menda povzročalo tekmovalce za najlepše ureditve izložb manufakturnim in modnim trgovinam, kjer je asortiman že tako obširen, predmeti pa sami po sebi močno privlačni. Če ne bi že tekmovalna komisija mislila na to, bi verjetno razne špecerijske trgovine ali pa trgovine z železjem in drugim ne toliko zanimivim blagom odpovedale sodelovanje pri tekmovalju. Tako pa je že sedaj odločeno, da se bo pri ocenjevanju upoštevalo objektivne težave posameznih trgovskih stek.

Kako so trgovali v stari Ljubljani

Ljubljana je bila v srednjem veku najvažnejše prometno in trgovsko središče tedanje Kranjske. Imela je vazo vlogo v zunanji trgovini Kranjske in sosednih dežel. Razen tega pa se je vršilo živahno trgovanje tudi v sami Ljubljani. Poleg vsakodnevnih prodaje obrtniških izdelkov in trgovskega blaga so bili velikega pomena razni sejmi. Večji trgovec so imeli posebno prodajalno za tekstilno blago in posebne za razno kramarjevo blago kot n. pr. razne dišave, železovino, usnjeno robo itd. Ljubljana je poznala v srednjem veku dve vrsti sejmov.

Glavni so bili veliki letni sejmi. Za Ljubljano vemo, da je imela leta 1179 dva letna sejma. In si čer 29. junija in 14. septembra, tega leta pa je dobila tretji sejem — 19. novembra. Leta 1560 je dobila četrtega — na dan 25. januarja in 1628. petega — na dan 1. maja. Sejmi so se vršili »na placu« — današnjem Mestnem trgu pred mestno hišo. Za letne sejme je bila važna njihova svobodščina, imenovana »sejmski mir«. Val, ki so prišli na sejem, so namreč uživali 14 dni prej in 14 dni kasneje posebno zaščito svojega življenja in imetja. Kdor bi jo tedaj prekršil, bi moral plačati znatno višjo globo, kot bi jo moral plačati sicer za isto dejanje. Izvršeno v času izven sejmske svobodščine. Kot simbol te posebne svobodščine je bila v času sejma izpostavljena na mestni hiši t. l. svoka pravice, ki drž v roki meč. Na letne sejme so prihajali trgovci in obrtniki tudi iz drugih mest in trgov Koroške, Kranjske, Stajerske in primorskih mest Trsta in Beke itd. Meč je od vsake stolnice ob teh sejmih pobiralo posebno pristojbino. Od

Mesto je imelo poleg že omenjenih stojnine še druge koristi od sejmov. Vse platno, žito, sol in vino, ki je bilo prodano v Ljubljani, se je moralo meriti na javnem trgu. To so izvrševali posebni merilci, ki jih je postavljala magistrat. Od merjenja teh predmetov je bilo treba plačevati posebno pristojbino, ki je bila seveda v mestu blagajno. Poleg tega je dobila Ljubljana leta 1593 poseben privilegij, po katerem so morali vsi

Božidar Jakac: Ljubljanske stojnice

»V čem nameravate še dopolniti festival v prihodnjih letih?«

»Upam, da je že letošnji festival na primerni višini in da bo vsak obiskovalec prijeto presenečen. Za prihodnji festival bomo razpisali konkurz za glasbena dela, ki bodo priredili v letošnji jeseni in bomo s tem zagotovili festivalu še obsežnejši in kvalitetnejši glasbeni program. Naša želja je, da bi na vsakem festivalu prikazovali nova dela — glasbena, dramatična itd.«

»Ali festival lahko smatramo za kulturno manifestacijo vse republike oziroma za kulturno manifestacijo Slovenije?«

»Se več. Mi moramo v naslednjih letih našemu festivalu poleg slovenskega dati tudi vsejugoslovanski pomen. Letos je mogoče še premalo poudarka na tem. Skušali bomo pripraviti gostovanja najboljših solistov iz raznih krajev države, prikazati folklorne naših narodov in podobno. Prav tako bomo skušali za bodoče festivale pripraviti razna tekmovalna in ocenjevalna središča in drugih panog iz vse države.«

OB ZAČETKU X. JUBILEJNEGA MARIBORSKEGA TEDNA

Kakšni so bili mariborski tedni v preteklosti

Mariborski teden privablja iz raznih krajev Slovenije in Jugoslavije v štajersko metropolo tisoče in tisoče obiskovalcev, ki jih bo njeno gostinstvo tudi letos dostojno sprejelo. Gostinska mreža je v Mariboru lepo razpredena. Vrsto lokalov so po vojni renovirali, nekaj novih osrednjih pa se lahko meri z lokali v velikih središčih naše države in celo Srednje Evrope. To velja zlasti za »Veliko kavarno«, letni vrt restavracije »Branik« in kavarno »Astoria« z vrtno. Za udobna prenočišča pa bodo poskrbeli v hotelih »Orel« in »Zamorec«, v po vojni zgrajenem »Turist hotelu« in vrsti dobro urejenih internatih. Sto in sto zasebnih sob nudijo obiskovalcem tudi prebivalci Maribora sami.

Štajerska metropola pa je tudi v turističnem pogledu zelo privlačna. Skoz njo tečeta Drava in železniška magistrala Dunaj—Trst, leži pa med vinorodnimi Slovenskimi goricami in zelenim Pohorjem. Vsekakor edinstvena lega z edinstvenim letnim kopališčem na Mariborskem otoku, za fotografije in načrte katerega se zdaj vneto zanimajo Egipčani. Nedaleč od mesta se za mogočnim jezom hidroelektrarne dviga umetno dravsko jezero s čolnarno in naglo razvijajočim se vodnim športom. Malodane v središču Maribora se razteza edinstveni športni park »Branika«, na Pohorju — nekaj streljajev od mesta — pa se razvija zimskošportni center. Zdaj so v teku tudi priprave za gradnjo pohorske vzpenjače, ki bo v pičlih tridesetih minutah potegnila turista iz Maribora na vrh Pohorja — na vrh prelepega pogorja, posejanega z lepo urejenimi in dobro oskrbovanimi planinskimi kočami in domovi, med katerimi se uvršča na prvo mesto »Poštarski dom«. Neki inozemski fotoreporter, ki zalaga s fotografijami najbolj pomembne svetovne ilustrirane revije in je v lovu za lepotami prepotoval skorajda ves svet, je o njem dejal: »Priporočim ga lahko tudi najbolj razvijenemu Američanu!«

Takšen je Maribor s svojo okolico, ki v živahnem razpoloženju čaka na današnje popoldne — na začetek jubilejne desetega Mariborskega tedna.

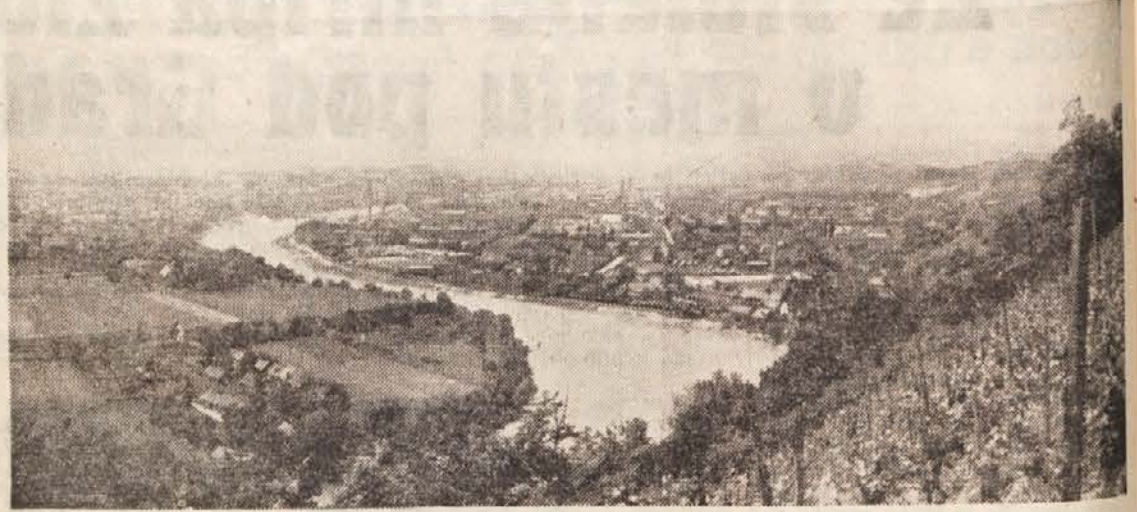
izgled. Največja atrakcija pa je bila predstava »Prodane neveste« na prostem in sicer ob sodelovanju 250 pevcev in 100 godbenikov.

Potem je Mariborski teden iz leta v leto zajemal širši obseg. Medtem ko je v prvih treh, štirih letih imel predvsem turistični značaj, je peti Teden, leta 1936, že dobil značaj velike gospodarske pa tudi kulturne revije. Odtlej dalje se je razstavni prostor naglo širil. Najbolj opažen je bil vsakoletni napredek v razstavnem oddelku hitro razvijajoče se tekstilne industrije.

Tako vse do leta 1939 — torej do osmega Mariborskega tedna, ki pravtako še ni imel pretežno komercialnega značaja, in se je po zaslugi zavednih Mariborčanov deloma odvijal že v znamenju odpora proti nastopajočemu fašizmu. O tem so zgovorno pričali po naprednih mladincih s črnolom pošropljeni »belonogavičniki«. Na drugi strani je poleg običajnih razstav bila posebna skrb jubilejna razstava mariborskega Narodnega gledališča, ki je praznovalo 20-letnico svojega obstoja. V okviru velikih atletskih in športnih prireditev pa je bil tudi »Veliki festival slovenskih narodnih običajev«, ki se je spremenil v ogorčen nastop proti nastopajočemu ekspanzionizmu. Tako je osmi predvojni Mariborski teden dobil značaj prve nacionalne manifestacije deset tisočev Mariborčanov in okoličanih, hkrati s tem pa zaradi bližajoče se vojne vihre pomenil tudi zaključek predvojnega niza že zelo priljubljenih Tednov.

ščani in okoličani so si z velikim zanimanjem ogledali gozdarsko in arheološko razstavo ter razstavo konj ameriške pasme, jadralskega letalstva in domače obrti. V okviru Tedna so bili koncerti v parku, proslava 70-letnice I. slovenskega koncerta v Mariboru, prva nočna nogometna tekma in druge športne prireditve, telovadni nastopi in cvetlični korzo. Razsvetljene mestne znamenitosti s parkom vred so Mariboru dajale svečan

Tuljenje vseh mariborskih siren, 20 strelov iz močnarjev, kresovi na bližnjih gričih in jutranja budnica so avgustovega dne leta 1932 — v času najhujše krize kapitalistične Jugoslavije — naznaili rojstvo I. Mariborskega tedna. Osnovan je bil kot zadruga pod okriljem Tujsko-prometne zveze, zamišljen pa kot vsakoletna revija prizadevanj in uspehov Mariborčanov na gospodarskem, kulturnem in športnem področju. Me-

Maribor z Meljskega hriba

Lani 115, letos 175 razstavljalcev

Dobro se še spominjam, kako je lani nek prileten obiskovalec razstavnega prostora zadovoljno vzkliznil:

»Takšnega Mariborskega tedna pa še ni bilo!«

Tako ali drugače, resnica je, da se je Mariborski teden skozi leta priljublil i razstavljalcem i obiskovalcem, kajti izkazal se je kot zelo prikladen način združevanja koristil proizvajalcev in kupcev. Pa mar ne utegne prav zaradi tega ta ali oni obiskovalec letos spet vzklizniti:

»Takšnega Mariborskega tedna pa res še ni bilo!«

Majhna primerjava...

VCERAJ SE BOLJ RAZSTAVA

Lani je imel Mariborski teden deloma še razstavni, deloma pa že komercialni značaj. Zasedene zaprte razstavne površine je bilo 1200 m², odprte pa okrog 200 m². Ker ni bilo pravega odziva proizvajalcev, je osta-

lo nezasedene skupno 800 m² razstavne površine. Vseh razstavljalcev je bilo 115 — od tega 25 obrtnih podjetij. Nad 70 % razstavljalcev je bilo iz Maribora, 98 % pa iz Slovenije. Iz drugih jugoslovanskih republik sta razstavljalci le varaždinski tovarni »Varteks« in »Kalnik«.

DANES ŽE KOMERCIALNI SEJEM

Letošnji jubilejni deseti Mariborski teden pa se je dokaj dvignil nad to, kar je bila ta prireditev v začetku ali pa celo lani. Z besedami članov njegovega upravnega odbora:

»Deseti jubilejni Mariborski teden ima povsem komercialni značaj. Kot tak nam bo na vsak način pomagal hitro in ugodno plasirati proizvode mariborskih podjetij širom po Jugoslaviji, proizvode ostalih jugoslovanskih podjetij pa v Mariboru. Naše mesto je namreč veliko proizvodno in potrošno središče. Zato je prav, da se veletrgovina, ki zadeva Maribor, organizira v Mariboru. Po našem mnenju je nenaravno organizirati veletrgovino izven središč veleproizvodnje.«

JUTRI?

»Vsekakor lahko trdimo, da dobiva Mariborski teden poleg domačih veleposredniških značaj. Letos je sicer še provizori, v naslednjem letu pa bomo ob pomoči celotne mariborske industrije, trgovine in obrti začeli dokončno urejati veleposredniške prostore. To bo prav gotovo mnogo prispevalo k še tesnejšemu zbliznanju z industrio, trgovino in obrtjo ostalih predelov Jugoslavije. Vse to bo vsekakor še bolj stopnjevalo skrb za krepitev kon-

kurenčne moči mariborskih proizvajalcev.«

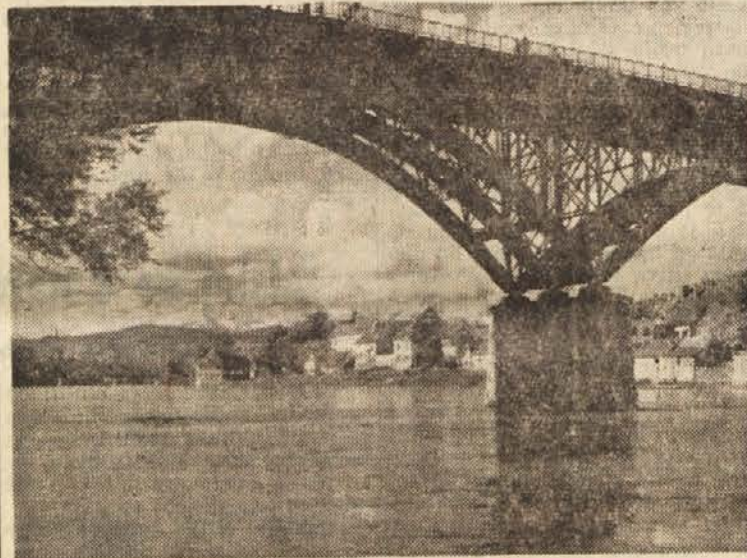
TRIKRAT VEČ ZASEDENE RAZSTAVNE POVRŠINE

Ti nameni upravnega odbora Mariborskega tedna se letos odražajo v tem, da je zasedene zaprte razstavne površine že 2700 m², odprte pa 1400 m². Nezasedene razstavne površine ni. Nasprotno — uprava Mariborskega tedna je zaradi pomanjkanja prostora morala celo odkloniti udeležbo tridesetih podjetij tekstilne, prehranske in kovinske industrije iz raznih krajev države. Vseh razstavljalcev pa je 175. Razen 21 obrtnih podjetij so zastopana izključno večja industrijska podjetja in veletrgovine. Tako — poleg slovenskih razstavljalcev — »Jugovinll« iz Splita, Industrija za predelavo volne »Kosta Stamenković« iz Leskova, Industrija trikotarje »Sik« iz Sarajeva, Tobačna tovarna iz Niše, Destilerija in tovarna likerjev »Maraska« iz Zadra, Bjelovarska prehrambena industrija, Tovarna mila »Cvetan Dimov« iz Skoplja, Tovarna barv in lakov »Chromos« iz Zagreba, Tovarna mila »Salvetta« iz Pirana itd.

54% RAZSTAVLJALCEV IZ DRUGIH REPUBLIK

Iz Maribora je — z 20 obrtnimi podjetji vred — 56 razstavljalcev (32 % vseh razstavljalcev), iz ostale Slovenije 24 (14 %), iz drugih jugoslovanskih republik (razen Crne gore) in cone B STO pa 85 (84 %). Prilblžno polovico razstavnega prostora zasedejo razstavljalci iz Slovenije, drugo polovico pa razstavljalci iz ostalih predelov države. V okviru Mariborskega tedna bo na posestvu mariborske srednje kmetijske šole tudi praktični prikaz delovanja poljedelskih strojev, ki jih razstavlja vsa tovarna jugoslovanske industrije.

Mar se bodo potemtakem uresničile želje uprave Mariborskega tedna: enkrat večji komercialni efekt kot lani, večji obisk prebivalstva Maribora in drugih mest, večje zanimanje kmečkih ljudi?

Glavni most čez Dravo

Samo trgovina?

... Fantje in dekleta živahno plešejo koroški rej, slovenska pesem mogočno odmeva iz deset in deset grl, ko naenkrat prihrumi od nekod tolpa pisano oblečenih divjakov. Pesem zamenjata vik in krik žena in otrok. Razvname se boj na življenje in smrt...

Sanje?

Ne — čista stvarnost prihodnjih dni! Tik nad otroškimi igriščem v zgornjem delu mariborskega parka so že druga za drugo postavljene navkreber številne klopi, s katerih bo lahko hkrati in povsem nemoteno okrog 2.000 ljudi gledalo skupaj z zgoraj opisanim še vse druge prizore v Mariboru in njegovi bližini ter daljnji okolici silno priljubljene »Miklove Zale«. To pa ni malenkost. Nastopilo bo nad 40 članov zboru, poleg njih pa še balet. Razen ene same izjeme (Gorinškove kot Miklovske) je zasedba čisto nova. Na drugi strani pa stroški. Tu je postavitev scene tridesetih metrov premera, tu je še dolga vrsta stava-

ri, brez katerih gledališča na prostem ni. No, pa je mariborskemu Slovenskemu narodnemu gledališču prihitel na pomoč z dotacijo in posojilom upravni odbor Mariborskega tedna.

Prav za Mariborski teden pa tudi gre. Ta tradicionalna mariborska prireditev namreč ni le navaden, pa čeprav še tako obsežen trgovski sejem, marveč je obenem tudi mogočna revija kulturne dejavnosti, športa, dela in uspehov ljudske tehnike in niza drugih organizacij. Večer opernih arij v parku, uprizoritev opere »Carmen« na prostem, nastop renomirane folklorne skupine iz Beltince, razstava »Življenje in tehnika«, velik letalski miting s sodelovanjem vojnega letalstva, predvajanje tehničnih in drugih filmov, motociklistična, teniška in kajaška tekmovalna, srečanja v nogometu, rokometu in odbojki — to je le del prireditev, ki zgovorno pričajo o tem, da Mariborski teden nima zgolj komercialnega značaja.

Nekaj podrobnosti o uprizoritvi „MIKLOVE ZALE“

Na letošnjem jubilejnem X. Mariborskem tednu bo sodelovalo tudi mariborsko gledališče. V ta namen pripravljajo ponovno eno najbolj uspelih predstav na mariborskem odru. Žiškovo »Miklovo Zale«. Uprizorili jo bodo na prostem v Mestnem parku, kjer postavljajo oder. Tu bo prostora za okoli 6000 ljudi. Gradnja sta denarno podprla MLO Maribor in odbor Mariborskega tedna.

Za uprizoritev »Miklove Zale« so se odločili zaradi velikega uspeha, ki ga je mariborsko gledališče želo z igrjo, saj je imelo nič manj kot 52 predstav. Tudi razne igralske skupine so jo že večkrat igrale na prostem, zlasti v severozahodni Sloveniji in na Koroškem. V Konjicah si je prvo predstavo ogledalo 10.000 ljudi, podobno obisk pa so zabeležili tudi v Guštanju in Smarju pri Jelšah. Smarčani so igrali »Miklovo Zale« v počastitev stoletnice pisatelja Sketa. Vzrok za tolikšno zanimanje je po splošnem mnenju vsebina, ki je tako ljudska, da jo pozna skoraj sleberna slovenska družina. Hkrati je »Miklova Zala« splošno narodna povest, kar dokazujejo tudi dramatične različice avtorjev, kot Spitzerja, Bajuka, Petarčiča in Danila. Medtem ko so se navedeni držali čimbolj povesni ter so poudarili ali verske ali romantične značilnosti dela, pa tov. Žižek »Miklovo Zale« ni dramatičiral, temveč je jo samostojno obdelal tako, da je poudaril njen zgodovinski in etični pomen. In končno »Miklova Zala« privlači občinstvo tudi

zaradi barvitosti. Predvsem pa je »Miklova Zala« simbol brezkompromisne zvestobe do zemlje, stene in rodu.

Delo režira njen avtor tov. Fran Žižek. Izbral je mlajše igralce, razen Gorinškove. Zale bo igrala Angelca Jančič, Mirko bo Boris Brunčič, Serajnik — Slavo Plevel, Miklov Marko — Jože Mlakar, Miklovska — Slava Gorinškova, Tresoglav — Franjo Blaž, Almira bo Majda Doboviškova, Tevž — Hugo Florjančič, Vinko — Roman Lavrač, Davorin — Miha Baloh, Strelec — Jože Samec, Iksender — Arnold Tovornik, odposlanec kmečkega pusta pa Janko Haberl. Sodelovala bosta tudi operni in baletni zbor, scenarijo je pripravil Vlado Rijavec, kostume Rijavec in Vilfanova, muziko Ciril Cvetko, pesmi je uvečal Ferdo Pirč, koreografijo je pripravil Maks Kirbos, odrski mojster pa je Jože Herman.

Mariborski gledališki kolektiv upa, da bo s to in ostalimi predstavami na prostem zadovoljil pričakovanje gledalcev, čemu bo le naklonjeno tudi vreme. S. J.

.....

Ali je vaše podjetje že ustanovni ali vsaj podporni član Prešernove družbe?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ob zletu slovenskih rudarjev

Hrastnik, 3. julija

Na ozko hrastniško dolino je že legal mrak, ko sem pred tremi meseci ob poti, ki vodi iz Trbovelj čez Ojstro v Hrastnik, zaslel med veselo družbo hrastniških godbenikov in rudarjev. V srcah z zavihanimi rokavi so z lopatami in krampi čistili mali in zanemarjeni prostor ob poti, kjer je nekaj stal podporni drog že skoraj pozabljen rudniške žičnice.

»Aj, za zlodja, ste se spravili na ta košček zemlje?« sem jih začuden vprašal.

»Dom bomo postavili,« je hrati odgovorilo nekaj godbenikov.

»Ne boste me potegnili,« sem mislil, v šali pa sem dejal: »Lep dom boste imeli v tem hribu, saj je tu komaj za vas dvajset prostora.«

»Boš videl,« so začeli zatrjevati. Pustili so delo in mi skušali razložiti, kako bodo zravnali ta košček zemlje in ga razširili. »Do julija bo dom stal,« so približno na kraju in se spet lotili težkega dela okoli starega betonskega podstavka, na katerega se je nekoč upiral steber rudniške žičnice.

Zmignil sem z rameni in se poslovil od veselih delavcev.

Na ta dogodek sem kaj kmalu pozabil, bil pa sem tem bolj začuden, ko sem te dni na istem mestu zagledal lepo in dokaj veliko zgradbo.

»Dom rudarske godbe?« sem pomislil in se spomnil dogodka pred tremi meseci. Se so nekaj delal v notranjosti, medtem ko so zunaj opravili že vsa dela.

Seveda si takega doma nisem predstavljal. Lepa akustična dvorana je visoka 5 metrov, poleg nje je prostor za godbeniške rekvizite, nad temi prostori pa so društveni prostori in dve večji

Kmalu sem zvedel, da so godbeniki in rudarji skupno z rudniškimi zidarji v svojem prostem času opravili pri tej gradnji nad 7700 prostovoljnih delovnih ur in da jim je s sredstvi zlasti pomagala rudniška uprava, s manjšimi prispevki pa še nekateri drugi delovni kolektivi.

Hrastničani so ponosni na dom, ki so ga zgradili v tako kratkem času in ki ga bodo slavnostno odprli za zaključek

prihodu prvega vlaka Južne železnice na postajo Hrastnik.

Zlet, ki bo trajal do 5. julija, se je začel sinoči z dramo iz rudarskega življenja »Prvi spopad«. Napisal jo je domačin Vinko Trinkaus po dogodkih v letu 1889, uprizorila pa jo je dramska skupina Delavskega prosvetnega društva »Svoboda« — Hrastnik.

Danes bo v Hrastniku koncert rudniške godbe, glavni slav-

Dom rudarske godbe med gradnjo

Zleta slovenskih rudarjev v nedeljo 5. julija, ob 100-letnici obstoja hrastniške rudarske godbe.

V Hrastniku marljivo urejujejo ceste, hiše in druge prostore ter jih krasijo z zastavami. Povsod v Zasavju se rudarji pripravljajo na Zlet slovenskih rudarjev, ko bodo skupno z vsemi slovenskimi rudarji proslavili praznik v spomin na veliko stavko, hkrati s tem praznikom pa še 150-letnico hrastniške rudarstva in 100-letnico hrastniške rudarske godbe, ki je že igrala ob

nostni dan pa bo jutri, ko bo prišlo v ta kraj na slavnostno rudarsko zborovanje več tisoč rudarjev iz vseh slovenskih rudarskih s svojimi godbami. Po zborovanju, na katerega so rudarji povabili tudi najvišje slovenske predstavnike, bo koncert rudarskih godb. Najbrž bosta na tem koncertu nastopili trboveljska in hrastniška godba že v uniformah, kakršne so rudarski godbeniki nosili pred 100 leti in jih bodo v spomin na tradicionalno rudarsko preteklost nosili tudi v bodoče.

Večino litijskih borovnic odpremi »Slovenija-sadje« in ljubljansko skladišče, kjer jih najprej ohladi pod ničlo, nato pa odpošiljajo v Nemčijo, Svico in druge evropske države, kjer se sladkajo z darovi naših gozdov.

Les-Ljubljana

Znižanje
cen pohišiva!

DNEVNE NOVICE

O nekaterih gospodarskih ukrepih pri nas bo v torek, 7. julija ob 20. predaval v veliki dvorani Tobačne tovarne tov. Viktor Avbelj. — SZDL terenov Tobačne tovarne in Rožna dolina.

Dijaki in profesorji V. gimnazije Ljubljana-Poljane so darovali za spomenik padlim žrtvam na Rabu znesek 7000 din.

V Višnji gori so se poročili: Alojz Kavšek, kmetovalec iz Goridice pri Šišni, in Marija Habjan, poljedelka iz Nove vasi; Anton Jamnik, kmetovalec iz Sušice pri Krki, in Marija Kastelic, poljedelka iz Gorenjega Brezovega; Leon Prijatelj, uslužbenec iz Višnje gore, in Stanislava Katern, uslužbenka iz Podsmreke. —

Umrli so: Franciška Kastelic, posestnica iz Peščenika št. 13; Martin Palčič, posestnik iz Nove vasi št. 10; Marija Jevnikar, gospodinja iz Vrha št. 15; Marija Groznik, gospodinja iz Polja št. 7; Anton Zupančič, posestnik iz Polja št. 3; Franc Zalar, krojač iz Višnje gore št. 16.

Uboj iz pijanosti. Pred dnevi sta se iz Slovenskih Konjic vračala čez Konjiško goro na Sojek Jakob Jevšenak in Anton Macuh. V pijanosti sta se začela prepirati, nakar sta se tudi dejansko spoprijela. Kakor kaže, je Macuh pri tem vzel Jevšenaku nož iz žepa in mu prerezal prsni koš. Ranjenec je kmalu zatem umrl. Macuha so naslednji dan aretirali.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Sobota, 4. julija: Lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

KINO
PARTIZAN: Ameriški film »Brzovjav na Zahod«.
UDARNIK: Amer. barvni film »Konec sveta«.
STUDENCI: Ameriški film »Škotska kri«.
POBREŽJE: Ameriški film »Brzovjav na Zahod«.

GLEDALISCE
Sobota, 4. julija ob 20: Verdi »Traviata«. Izven.

RADIO MARIBOR
12.00—15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 17.00—17.30 Zavrtimo se! 17.30—17.40 Poslušajte domača poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglasi — 18.00—22.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 22.30 do 23.00 Pol ure zabavne glasbe — 23.00 Prenos sporeda Radia Jugoslavija.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
V Sloveniji so bile v zadnjih 24 urah izmerjene naslednje množine padavin: v Ljubljani 9 mm, Planici 5 mm, na Jezerškem 16 mm, v Slovenj Gradcu 6 mm, Mariboru 21 mm, Murski Soboti 19 mm, Ajdovščini 7 mm, Postojni 3 mm in v Novem mestu 4 mm. — Najvišja večerajšnja temperatura je bila v Ajdovščini 27°. Napoved za soboto, 4. julija: Neslano oblačno vreme z nevihtami. Temperatura ponoči do 10°, podnevi do 26°.

DROBNI OGLASI

PES PTICAR se je zatekel. Kdor ga pogreša, naj pride k Hafnerju, Gosposka 12, Ljubljana.

Našim naročnikom v Novem mestu

sporočamo, da bodo s 5. julijem 1953 prejeli naš list po raznašalkah.

Uprava
»Ljudske pravice — Borbe«

OKRAJNI ZDRAVSTVENI DOM V KOPRU

išče za svoje ambulante štiri zdravnike in eno medicinsko sestro

Nastop službe je 1. septembra 1953. Interesenti naj se javijo pisмено z vsemi pripadajočimi dokumenti za sprejem v državno službo, najkasneje do 1. avgusta 1953. Plača po uredbi z dodatkom za cono »B«.

RADIO KOPER

Sobota, 4. julija 1953: 13.45 Lahka glasba in objave — 14.30 Zena in dom — 17.30 V narodni pesmi in plesu po Jugoslaviji — 18.15 Pisana zgodna mavrica — 21.00 Z mikrofonom po Primorskju — 22.00 Vesela sobota v zabavi in plesu.

Kupimo STROJ ZA LUŠČENJE

razpona do 1250 mm. — Ponudbe s točnim opisom pošljite lesnoindustrijskemu podjetju »Vrbas«, Banja Luka. V poštevi prihaja tudi rabljen stroj.

»VRBAS«, PREDUZEČE DRVNE INDUSTRIJE, BANJA LUKA

387

TOVARNA DIESEL MOTORJEV »VLADIMIR BAKARIČ«

BREGANA PRI SAMOBORU

nujno sprejme

2 strojna inženirja ali starejša strojna tehnika za delovno mesto tehnologa za pripravljala dela, z daljšo prakso;

3 strojne tehnike za konstrukcijski urad, s srednjo prakso;

5 strojnih ključavničarjev, visoko kvalificiranih, z najmanj deset let prakse pri popravilih orodnih strojev;

1 stenodaktilografa z znanjem nemščine;

1 kovinobrusača, visoko kvalificiranega.

Plača po tarifnem pravilniku. — Komfortna stanovanja, enosobna, dvosobna in trisobna (po potrebi) zagotovljena. Pismene ponudbe z obširnimi opisom dosedanjega dela pošljite na gornji naslov. Informacije na telefon 83-303.

1358

DANES IN JUTRI

GLEDALISČA

DRAMA
Sobota, 4. julija ob 20: Javna produkcija Plesne šole Mete Vidmarjeve. Izven.

Danes zvečer bo v Drami javna produkcija Plesne šole Mete Vidmarjeve. Po dolgi prekinitvi bo Meta Vidmarjeva ponovno predstavila javnosti svojo šolo moderne plesne smeri. Produkcija bo prikazala delo prvega leta redne šole. Šola obstoja zaenkrat kot oddelek za moderno plesno umetnost pri Srednji baletni šoli v Ljubljani. K celotnemu programu je glasbo napisal profesor Vilko Ukmar.

OPERA
Sobota, 4. julija: Zaprtlo.

Festivale predstave
Nedelja, 5. julija ob 20.30: Večer opernih arij. Sodelujejo gostje: V. Heybalova, A. Dermota, Rudolf Franci, VI. Rudžjak in operni orkester. Prireditev v unioński dvorani. Vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

Ponedeljek, 6. julija ob 20.30: Puccini: Madame Butterfly. Gostujejo: V. Heybalova, R. Franci in dirigent Dimitrij Zebre. Predstava na vrtu Doma JA, Miklošičeva cesta. Vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

KOMORNO GLEDALIŠČE (Ljubljanski festival)
Nedelja, 5. julija ob 20.30: Kino Tivoli: »Sluga dveh gospodov«. Veseloliga s petjem in godbo. Predprodaja vstopnic: Casopisni kioski pred glavno pošto, v soboto ves dan, v nedeljo dopoldne in dve uri pred predstavo v kinu Tivoli.

KINO

KINO »UNION«: Amer. barvni film »Rudniki kralja Salomona«. Tednik: Filmske novice št. 26. Predstava ob 18. uri. Zadnja predstava odpade.

KINO »KOMUNA«: Amer. film »Festival Ch. Chaplina«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Amer. film »Aretacija«. Tednik. — Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SOCA«: Amer. film »Festival Ch. Chaplina«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 17. ure dalje.

LETNI KINO »TIVOLI«: Zaprtlo zaradi festivala.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Ameriški film »Rudniki kralja Salomona«. Tednik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »SIŠKA«: Avstr. film »Očarljivi goljuf«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«: Amer. film »Ne poj mi žalostnih pesmi«. Tednik: Vojna na Koreji. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

CELJE »UNION«: Avstrijski film »Eva podeduje raj«.

OBIŠČITE OB PRILIKI
NEDELJSKIH IZLETOV

Velenjsko jezero

Urejeno kopališče, restavracija, zvečer letni kino in gledališče. Poskrbljeno je tudi za parkiranje avtomobilov, zveze vlaki so ugodne.

LESNO
INDUSTRIJSKO
PODJEIJE

Žaga

Ljubljana

želi mnogo uspehov v dnevih festivala
Nudimo vsem odjemalcem vse vrste žaganega lesa. Posebno opozarjamo na brest, javor, bukovino, hrest, lipo in topol